

KVHAA
ÅRSBOK 2024

Lockask från salongen på Villagatan 3. Enligt Herbert Rettigs anteckning köpte han och fadern Hjalmar asken under en resa i Tyskland 1909. I februari 2024 inleddes en föremålsinventering. Den gamla handskrivna informationen blir digital när Rettigska samlingen i sin helhet registreras i en databas. Inventarienummer: RV391. Foto: Kungl. Vitterhetsakademien.

KUNGL. VITTERHETS
HISTORIE OCH
ANTI KVITETS AKADEMIEN

ÅRSBOK 2024

STOCKHOLM 2024

THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF LETTERS,
HISTORY AND ANTIQUITIES

ACADÉMIE ROYALE SUÉDOISE DES
BELLES-LETTRES, DE L'HISTOIRE
ET DES ANTIQUITÉS

KGL. SCHWEDISCHE AKADEMIE FÜR LITERATUR,
GESCHICHTE UND ALTERTÜMER

© De enskilda författarna och KVHAA, Stockholm 2024

Grafisk formgivning: Lars Paulsrud

witterhetsakademien.se

ISBN 978-91-88763-56-3, ISSN 0083-6796

Italgraf Media, 2024

INNEHÅLL

- 7 Preses hälsningstal
- 11 År 2024 tilldelade medaljer och priser

MINNESORD

- 19 Nils-Arvid Bringéus
- 27 Olof Ruin
- 33 Birgit Arrhenius
- 41 Tryggve Mettinger

FÖREDRAG

- 49 Stefan Helgesson: *Det förflutnas problem i afrikansk litteratur*
- 61 Karl Wennberg: *Vad vet vi om mångfald – och vad vet vi inte?*
- 71 Helge Jordheim: *Alle tidens former och farger. Tidsrom og synkronismer i tidligmoderne kunnskapshistorie*
- 97 Karin Sennefelt: *Karl XI:s mage*
- 113 Torbjörn Lodén: *Vitterhetsakademien i världen. En sinologs perspektiv*
- 127 Johan Bjureberg & Kenny Skagerlund: *Psykisk hälsa och lärande hos barn och unga*
- 139 Lars Strannegård: *Bildning i en digital tid*

- 147 Christian Høgel: *Barlaam och Ioasaf. Om hvordan oversættelser langs Silkevejen skabte verdenslitteratur i middelalderen*
- 155 Birgitta Svensson: *Kulturarvens betydelse. Minnespolitiken och det förflutna*

ÅRSBERÄTTELSE, FÖRTECKNINGAR ÖVER LEDAMÖTER,
AKADEMIFORSKARE OCH PERSONAL

- 171 Ständige sekreterarens årsberättelse
- 177 Vitterhetsakademiens kulturfästigheter
- 189 Årsberättelser från vissa forskningsföretag m.m.
- 207 Publikationer utgivna 20.3.2023–19.3.2024
- 209 Alfabetisk förteckning över Akademiens ledamöter
- 226 Akademiens ledamöter i invalsordning
- 229 Ledamöternas fördelning på klasser
- 231 Avlidna ledamöter 20.3.2023–19.3.2024
- 232 Akademiens utskott och nämnder
- 238 Vitterhetsakademiens akademiforskare
- 239 Akademiens personal

OLOF RUIN

VÅR LEDAMOT OLOF RUIN avled den 31 maj 2023 något över 95 år gammal. Han var en av de stora i svensk statsvetenskap. Vi talar om senare hälften av 1900-talet, men också om flera produktiva år under början av 2000-talet. Olof Ruin var aktiv som forskare, författare och samhällsdebattör ända in i det sista. Hans sista bok *Rötter, resor, reminiscenser, reflektioner* gavs ut postumt hösten 2023. Jag har läst den – den väcker många tankar och är mycket läsvärd.

Olof Ruin var en stor statsvetare på det sätt man var ledande på 1900-talet. Han innehade den mycket prestigefulla Lars Hierta-professuren vid Stockholms universitet åren 1976–1993, den professur som Herbert Tingsten var förste innehavare av på 1930-talet. Han skrev en rad viktiga, banbrytande böcker om den centrala statsmakten, till exempel *Mellan samlingsregering och tvåpartisystem. Den svenska regeringsfrågan 1945–1960*, publicerad 1968. En annan var *I välfärdsstatens tjänst. Tage Erlander 1946–1969*, utgiven 1986.

Olof Ruin hade många tunga akademiska uppdrag som exempelvis dekanus för Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet, som ställföreträdande universitetskansler, som ordförande för Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, som styrelseledamot av flera internationella forskningsorganisationer.

Han deltog även i flera statliga utredningar: om studiesociala frågor med Olof Palme, om EU-inträdet och om folkomröstningar. I den senare utredningen hade jag glädjen att medverka. Det var bland det mest stimulerande jag gjort, tack vare Olofs spänstiga och intellektuellt spännande ledarskap. Han var öppen, mycket nyfiken och gillade att bli motsagd. Det blev många livliga debatter, vilket säkert bidrog till att det blev en mycket bra utredning.

Olof Ruin var också – naturligtvis för en ledande statsvetare – i USA flera gånger som gästforskare och professor; vid George Washington University i Washington D.C., vid University of Michigan i charmiga Ann Arbor och vid University of California at Berkeley. Om sina längre vistelser i USA har han skrivit mycket tänkvärt i boken *Amerikabilder*, tryckt 1994.

Och sist men inte minst: Olof Ruin var en mycket flitig debattör i medierna i samhällsvetenskapliga frågor – oftast i centrala statsvetenskapliga tvisteämnen, och alltid framförda med omsorgsfull stilistik. Språket var viktigt för honom.

Allt detta gjorde att han var en välkänd person. Men han var inte bara känd utan också respekterad och uppskattad i alla läger. Det faktum att han inte var ideologiskt eller partimässigt starkt fastnaglad i något politiskt block hjälpte till. På 1950-talet var han folktoppartist och under en kortare tid ledarskribent under Herbert Tingsten på *Dagens Nyheter*. Därefter röstade han oftast med Socialdemokraterna i valen, dock med några avhopp till borgerligheten. Till exempel i valet 2006 lade Olof Ruin sin röst på Moderaterna och Fredrik Reinfeldt. Han var inte helt tillfreds med Göran Perssons variant av socialdemokratiskt styre. På senare år var Olof Ruin dock åter Socialdemokraterna trogen. Om allt detta vet vi besked eftersom det berättas av honom själv i memoarboken *Mina tretal* som kom ut 2015.

Som framgått blev Olof Ruin en mycket framstående statsvetare. Han måste ha känt ett hårt förväntanstryck att så måste det bli. Skälet till det var nog hans arv och familjebakgrund som var minst sagt exceptionella

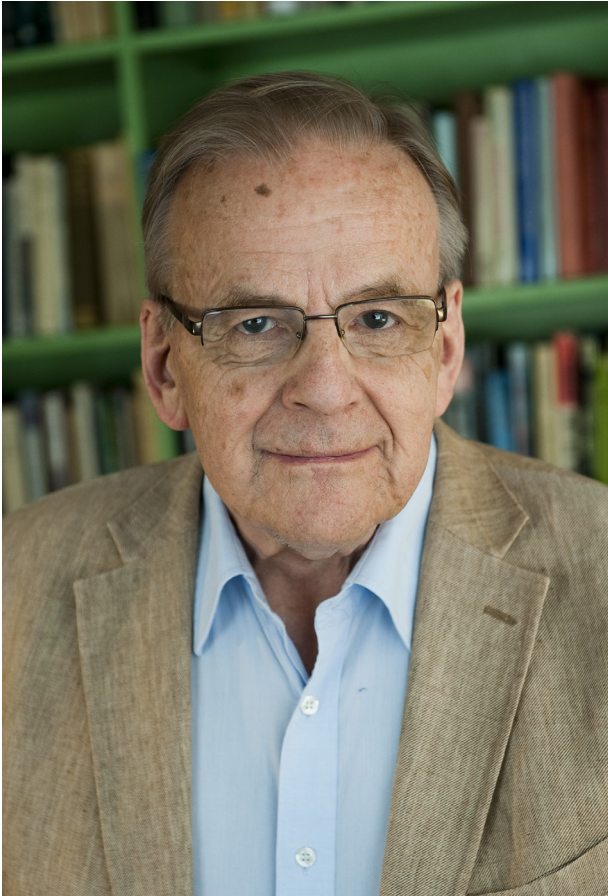

Foto: Mikael Röhr.

och krävande. Den Ruinska familjen är nämligen högoktanig akademisk adel.

Fadern Hans Ruin var professor i filosofi vid Åbo Akademi. Farfadern Waldemar Ruin var även han professor, i pedagogik vid Helsingfors universitet. Olofs hustru Inger är docent i engelska vid Uppsala universitet. Deras son Hans Ruin d.y. är professor i filosofi vid Södertörns högskola. Två andra söner står för andra nyttiga insikter om samhället – sonen Pål som journalist och sonen Klas som arkitekt. Det är en mycket svårslagen akademisk och intellektuell tradition och miljö. Lägg därtill det kulturella: Olof Ruin var morbror till skådespelerskan Marika Lagercrantz och till författaren David Lagercrantz.

Olof Ruin föddes och tillbringade barndomen i Helsingfors. Till Sverige kom han efter kriget 1945. Någon flykting var han inte, brukade han påpeka. Han kom till Lund med sina föräldrar och började studera på universitetet. Från statsvetenskapen i Lund exporterades han sedan långt senare till institutionen i Stockholm.

Olof Ruin var en intellektuell ädling. Han stod för klokskap, stor vetgirighet och ett välbalanserat gott omdöme. Han var därtill påtagligt fascinerad av makten – att forska kring och att umgås med. Olof Ruin var ”on speaking terms” med minst fyra svenska statsministrar – Tage Erlander, Olof Palme, Ingvar Carlsson och Göran Persson. Och han forskade om deras gärning. Den socialdemokratiska finansministern Kjell-Olof Feldt var en personlig vän som ofta besökte Olof och Inger på sommarstället i den finska skärgården.

Alltid när vi träffades – helst på Vitterhetsakademiens middagar – blev det, som vi säger på göteborgska, ett mycket bra ”tjôt”. Eller som Olof uttryckte det, ”intellektuell ping pong”. Bäst blev det när vi inte var helt överens. Olof älskade att vrida och vända på en fråga och att lära sig något nytt. Och han gillade att lapa på en dry martini, precis som jag.

Det har väl märkts att jag tyckte väldigt mycket om Olof. Det var jag inte ensam om. Han var mycket uppskattad av sina studenter och forskarkollegor, och av sina debattmotståndare. Därvidlag hade han hjälp av sin

mjuka, melodiska finlandssvenska. Omöjlig att bli riktigt arg på var han. Mycket lättare att gilla.

I mer än trettio år var han ledamot av Vitterhetsakademien. Vi är djupt tacksamma för alla de fina åren. Olof Ruin betydde något. Han spelade roll. En mycket stor roll.

Sören Holmberg